

Častiti tovariši in cenjene tovarišice! Na mnogostransko željo in zahtevanje se s tem sklicuje letošnji občni zbor „Pedagogiškega društva“ na binkoštni torek v Ljubljano, da se tako dá vsemu učiteljstvu prilika, izjaviti svoje mnenje o prepotrebni preosnovi pedagogiškega društva. Pri tem zboru naj pokaže učiteljstvo, da mu je v resnici za vsestranski razvoj „Pedagogiškega društva“, da vé ceniti njegove namene in mu hoče podati trdno podlago za vspešno razcvitanje.

Mnogo duševnega dela je pri nas še izvršiti. Duševne pedagogiške izomike nam je čedalje bolj treba, ako hočemo zadostovati vsakojakim vzgojnim in poučnim terjatvam in duševno tekmovati z drugimi stanovi. Ob enem smemo le na podlagi te duševne izomike upati izboljšanja tudi materialnega stanja.

Zato pa je treba preosnovati „Pedagogiško društvo“ tako, da bode v resnici ognjišče vsemu duševnemu pedagogičnemu delovanju vseh učiteljev na višjih in nižjih šolah. „Pedagogiško društvo“ naj vpliva ob enem na vse reformatorične težnje na šolskem polji. Vsak učitelj in vsaka učiteljica višjih in nižjih šol si šteje v prvo svojo dolžnost in čast, postati in biti ud tega društva.

Najlepša prilika se Vam torej ponuja na letošnji binkoštni torek, da z vsestransko vdeležbo pri občnem zboru pokažete to svoje zanimanje za stanovsko duševno izomiko in za nadaljno krepko razvijanje „Pedagogiškega društva“.

Zato se nadejamo, da se snide naše učiteljstvo ta dan od blizu in daleč v Ljubljani in v polnem številu pristopi „Pedagogičnemu društvu.“

Henrik Pestalozzi.

Govoril pri „večeru“ Slov. učit. društva, dne 4. sušca

J. Likar.

(Dalje.)

Pestalozzi je postal poljedelec. Nakupil si je s pomočjo neke kupčijske hiše potrebnega sveta in sezidal si novo lepo hišo, katero je imenoval „Novi dvor“ (Neuhof).

Kakor je bilo pričakovati, tako se je tudi zgodilo. Pestalozzi ni bil ustvarjen za poljedelca; kmetoval je slabo, gospodaril še slabše; vse je šlo rakovo pot. Za to se ni veliko brigal; vse njegovo mišljenje se je sukalo le okoli sreče naroda.

V zimi leta 1770—71. nastala je v njega okolici strašna lakota in draginja. Ljudje so kar trumoma zapuščali svoja selišča ter beračili od hiše do hiše.

Dohajali so tudi na „Novi dvor“ in Pestalozzi jim je dajal, kar je imel; mnogokrat samo otrobov, ker družega ni imel.

Oblastnije so stradajočim tudi pomagale z različnimi podporami, a Pestalozziju, kateri je motril vse, kar se je tikalo naroda, to ni bilo všeč. Uvidel je, da se zlo s tem le množi, da se jemlje s podporami ljudstvu le pogum, da se ga s tem podpira v njega letargiji in malomarnosti, da se ljudstvo pri tem le navadi življenju brez dela in pa beračenju. Spoznal je, da je treba ljudstvu drugače pomoči, da je treba vzbuditi vse človeške sile, katere se v vsakomur nahajajo ter vsposobiti narod, da si vé sam pomagati, sam pridobiti na kak način potrebnih pripomočkov za življenje, ako mu tudi zemlja za jedno leto odpove živež.

Te svoje ideje je hotel dejanski pokazati. Nabral si je otrok, vsprejel jih v svoj „Novi dvor“ in tu učil različnega dela, med delom pa jih je poučeval v branji, pisanji in računjanji.

Ta ideja ni bila slaba. To so sprevideli tudi drugi ter so podpirali z denarjem Pestalozzijevo podjetje. Le žalibog, da Pestalozzi ni bil sposoben dejanski izvršiti svojih namenov. Poučeval jih je dela, katerih sam ni dobro umel, izvršeno blago je prodajal, da bi nakupoval iz skupljenega denarja potrebno hrano, a se ni razumel na kupčijo. Vse je šlo rakovo pot, Pestalozzi se je še bolj zadolžil, kakor je bil že zadolžen, njegova žena je morala celo svojo doto zastaviti, katero je imela dobiti še od doma; prišel je popolnoma na beraško palico; mnogokrat nista s ženo imela družega za hrano, kakor kruh in vodo. V tej bedi zapustil ga je ves svet; prijatelji so se mu izogibali, drugi so se mu posmehovali in nekateri so trdili, da bode umrl v bolnišnici ali celo v norišnici. In ni manjkalo veliko do tega; Pestalozzi je bil blizo obupa.

Vendar je pa srečno prestal te žalostne dni. Jediní prijatelj (Iselin), katerega je še imel, pripravil ga je na misel, da bi jel pisateljvati. Pestalozzi poskuša; hoče napisati povest in ne vede in nehote vplete v povest svoje ideje, katere so mu polnile sree, ideje o domači vzgoji na podlagi katere jedino je možno osrečiti narod. Nastala je knjiga „Lienhard und Gertrud“. S to izbornó knjigo zaslóvelo je zopet Pestalozzijevo ime ne samo v njega ožjej domovini ampak tudi izven taiste.

„Ich will die Erziehung des Volkes in die Hand der Mütter legen“ to je bil njegov princip, in drugi nič manj važen pa za taiste čase nov je bil: „Pouk bodi nazoren.“

Osemnajst let je Pestalozzi pisateljval; dosegel je že svoje 52. leto, doživel marsikatero prevaro, izgubil morebiti mnogo iluzij, a izgubil ni iz svojega srca, one vse premagujoče ljubezni do svojega naroda, temveč še bolj je hrepenel po prilikah, služiti svojemu ljud-

stvu, delovati za njega blagor in srečo. Iskal je priložnosti in pripomočkov do izvršitve svojih naklepov, in po dolgem premišljevanji in dolgem prevdarku, v zreli starosti, potem ko je opustil že duhovniški stan, ko je opustil študije prava, ko je toliko let kmetoval, osemnajst let pisateljval, prišel je do prepričanja, da zamore jedino učitelj delovati v blagor in srečo naroda in izustil je v 52. letu svojega življenja pomenljive besede: „Ich will Schulmeister werden“.

Gospóda, to je dokaz moje prejšnje trditve: „Kedor hoče biti pravi osrečevatelj naroda, ta postani učitelj.“

Pestalozzi je postal, kar je hotel postati. Užival je veselje učiteljskega stanu, a užival je v večjeji meri njega britkosti. V vsakem slučaju je pa pričal in potrjeval mojo drugo trditev, da resnično ljubi narod svoj, kedor je iz poklica učitelj.

V kantonu „Unterwaldnu“ uprli so se ljudje, priseči na novo konstitucijo, katero je hotel Napoleon v Švici vpeljati. Zato so pridrli Francozje v deželo, požgali mnogo vasi in pobili mnogo ljudij. Veliko otrok je ostalo osirotelih, mnogo brez domovja. Zato je vlada poslala Pestalozzija v Štanc, da je tam osnoval zavod po svojih nazorih. Pestalozzi je bil vesel, da je prišel do svojega tolikanj zaželjenega cilja. Popolnoma se je posvetil svojej sveti nalogi. Kmalo je imel dovelj otrok okoli sebe. Da si so bili raztrgani, nesnažni, polni golazni, se jih Pestalozzi vendar ni ustrašil. On jih je snažil, napravljval jim novo obleko, čedil jim glave nadležnih parazitov, ž njimi jedel, ž njimi spal. Prestajal je zlahka vso nehvaležnost ljudstva, s katero mu je taisto vračalo njega dobrote. Mnogo otrok mu je ušlo iz zavoda, kakor hitro jim je napravil novo obleko. A zato ni črtil dece, ni črtil starišev, kateri so povzročevali take bege.

Ustavožnanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

E.

Od pragmatične sankcije do Franc Jožefa I.

(1713—2. grudna 1848).

4. Ferdinand I. (1835.—2. grudna I. 1848.).

(Dalje.)

Med avstrijskimi Nemci je bilo do te dobe bolj mirno, niso se še dosti brigali za ustavno gibanje. Pač so se že prej začeli neavstrijski Nemci potegovati za svobodno ustavo, a avstrijski Nemci so se razmerno malo zanimali za svoje sonarodnjake na Nem-